

Domorodna Skupnost Zedinjenih
Slovenskih Dežel - DSZSD

Dežela Primorje

Dežela Primorje je bila formalno pravno ustanovljena 1. listopada leta 1814. Njeno nemško ime je bilo Küstenland (v celoti se je glasilo Österreichisch-Illlyrisches Küstenland) italijansko pa Litorale (v celoti Litorale Austro-Illirico). Nastala je iz poknežene Goriško-gradiške grofije, mejne grofije Istre ter svobodnega mesta Trst, ki so bili pred tem samostojni državno-pravni osebki. Leta 1814 je bila Primorju priključena tudi Krajnska Istra in je obsegalo mesto Trst z okolico, istrsko, reško in goriško okrožje s sedeži v Trstu, Gorici in na Reki.

V času dvojne Avstro-ogrske monarhije je bilo Primorje pod skupno deželno upravo v Trstu, njeni predstavniki pa so sedeli v dunajskem parlamentu skupaj s predstavniki drugih slovenskih zgodovinskih dežel.

Meje Dežele Primorje so zgodovinske meje iz leta 1918, ki so splošno znane in zapisane v uradnih listinah Avstro-Ogrskega cesarstva. Tedaj je Dežela Primorje skupno obsegala 7.969 km² in sicer: Goriška in Gradiška: 2918 km², Istra: 4956 km² ter Trst: 95 km².

Po prvi svetovni vojni in razpadu Avstro-Ogrske leta 1918 je ozemlje Dežele Primorje v skladu s tajnim Londonskim paktom (sklenjenim 26. 4. 1915) zasedla Italija. Z Rapalskim sporazumom z dne 12. 11. 1920, sklenjenim med Italijo in Kraljestvom SHS, je celotno Primorje skupaj z delom Krajnske in delom Koroške (Kanalska dolina) de facto pripadlo Italiji.

Tamkajšnjega prebivalstva v zvezi s tem nihče ni prav nič vprašal in kmalu je bilo izpostavljeno hudemu terorju italijanskega fašizma ter načrtnemu raznarodovanju oziroma rodomoru ali genocidu.

Fašistična Italija je leta 1924 uradno priključila tudi mesto Reka, ki so ga s teroristično akcijo leta 1919 zasedli fašistično-iredentistični črnosrajčniki italijanskega pesnika D'Annunzia. Mesto Reka je bilo sprva del slovenske zgodovinske dežele Krajnske, ki pa ji ga je odvzela Marija Terezija in ga izročila Ogrski. Drugič je Reka prav tako po volji Dunaja in habsburških interesov v zvezi s prestolom Ogrske, kot svobodno pristanišče pripadla Budimpešti leta 1867. Mesto Reka je vsebovano v imenu slovenske protifašistične narodno osvobodilne in revolucionarne organizacije TIGR – Trst, Istra, Gorica, Reka, po zaslugi katere smo Slovenci prvi narod v Evropi, ki se je z orožjem v roki uprl fašizmu in nacizmu.

1. velikega travna 1945 so IX. Korpus Slovenske partizanske vojske, odredi IV. Jugoslovanske armade v katerih so predstavljali večino borci Prekomorskih brigad, v katerih so spet prevladovali Slovenci in tržaški delavski bataljoni, ki so delovali pod okvirom OF Slovenskega naroda ter Komand mest, osvobodili Trst in Gorico, kmalu zatem pa še celotno Istro. Kljub temu je po 2. svetovni vojni manjši del Primorja pripadel Sloveniji v FLR Jugoslaviji, večji del pa Hrvaški v FLR Jugoslaviji ter Italiji. Za slovenski del Dežele Primorje se danes običajno uporablja ime Primorska.

10. svečana 1947 je bila podpisana Pariška mirovna pogodba, s katero je FLRJ – Federativni ljudski republiki Jugoslaviji pripadla celotna cona B, iz cone A pa še Kras, del Vipavske doline do Gorice, dolina Soče do Bovca in Predila, Brda in Breginjski kot.

Z začetkom veljavnosti mirovne pogodbe 15. kimavca 1947 je nastalo Svobodno tržaško ozemlje (STO), ki je bilo tudi razdeljeno na cono A in cono B. Dne 5. vinotoka 1954 je bil podpisan Londonski memorandum, ki je dodelil cono A STO Italiji, cono B STO pa Jugoslaviji.

Končna določitev meje med državama je bila sprejeta po dolgotrajnih pogajanjih 10. listopada 1975 z Osimskimi sporazumi. Po letu 1991 sta Italija in Slovenija potrdili Republiko Slovenijo kot naslednico tistih jugoslovanskih pogodb, ki zadevajo Slovenijo in slovensko prebivalstvo.

Slovenska domorodna Dežela Primorje na administrativnem ozemlju Republike Slovenije je na severu in zahodu ločena z administrativno mejo med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo, na jugu pa z administrativno mejo med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Na vходу meji Dežela Primorje na Deželo Krajsko.

Domorodno Deželo Primorje sestavljajo tri Krajine: Goriška, Tržaški Kras in Istra.

Večja mesta in kraji v Deželi Primorje so Koper, Izola, Piran, Kozina, Divača, Sežana, Gorica, Ajdovščina, Tolmin, Kobarid in Bovec.

Grb in zastava Dežele Primorje

Grb Primorja ima kvadirano polje. Na teh štirih poljih se nahajajo grb Goriške (levo zgoraj), Gradiške (desno zgoraj), Trsta (levo spodaj) in Istre (desno spodaj).

Zastava Dežele Primorje je tribarvnica, sestavljena iz barv zgodovinskih grbov dežel, ki so sestavni deli Primorja. Barve si od zgoraj navzdol sledijo v naslednjem vrstnem redu: rumena, rdeča, modra. Na sredini je upodobljen grb Primorja.

Grb Dežele Primorje

Zastava Dežele Primorje

Mlinska ulica [22], [2000] Maribor,
Dežela Štajerska

info@domorodnaskupnost.si

041 573 663

www.domorodnaskupnost.si

